

Statens, dels fordi jeg mente, at naar den havde den ringere Del af Laanet, burde den ogsaa have den bedre, og ogsaa fordi man ad denne Vej kunde give Landarbejderne en Lettelse, idet man blev i Stand til at give dem en lavere Rente, end de kunde faa gennem Husmandskreditforeningerne. Men jeg mener rigtig nok, at naar man gaar op til $3\frac{1}{2}$ pCt., som det er foreslaaet nu, ligger der ikke heri nogen Lettelse, og jeg mener derfor — og her synes jeg i øvrigt ogsaa at være i Overensstemmelse med den ærede Landbrugsminister — at man absolut maa holde paa den lavere Rente. Spørgsmaalet om Rentefrihed for en Del af Værdien, nemlig $\frac{1}{10}$, er selvfølgelig et vanskeligere Spørgsmaal. Det kan ikke nægtes, at der her er Tale om at give en Gave, hvad man nu end vil kalde det for, at der her er Tale om en ganske ekstraordinær Forholdsregel. Den højtærede Minister antydede, at han mente, det ikke var heldigt saaledes at lade dem i Begyndelsen have en mindre Ydelse, og saa en skønne Dag, naar de bleve ældre, lade dem yde det mere, naar de maaske endogsaa paa Grund af Alderen ikke ere saa godt i Stand dertil. Der er noget i dette Ræsonnement, men den højtærede Minister tilføjede tillige, at han mente, man hellere maatte give dem straks, hvad man vilde give dem. Jeg ved ikke, om der deri skulde ligge en Antydning af en eller anden Udvej, som kunde benyttes ved Forhandlingen om dette Spørgsmaal. Det skulde glæde mig, om saa var, men mig staar det i alt Fald klart, som jeg alt antydede før, at naar man vil noget her, maa man gribe til ekstraordinære Forholdsregler, og jo lettere man i øvrigt ser sig i Stand til at stille Landarbejderne, som faa disse Lodder, over for de aarlige Ydelser, desto mindre bliver i en vis Forstand Statens Risiko, idet deres Stilling bliver mindre trykket, og de derved hurtigere blive i Stand til at arbejde sig op. I øvrigt er dette Rentefrihedsspørgsmaal dog ikke af saa meget vidtrækkende pekuniær Betydning. Hvis man tager det saaledes, som det blev vedtaget her i sin Tid, vil det vistnok blive 3 pCt. af 400,000 Kr. om Aaret i det første Aar, det er altsaa 12,000 Kr., og det vil i Løbet af de 5 Aar stige til 60,000 Kr. om Aaret. Jeg ser derfor ikke, at det er af et saa overordentlig stort pekuniært Omfang. Saa er der Spørgsmaalet om, hvor stort et Beløb der aarlig skulde anvendes af Statens Midler til disse Laan, og der ser jeg ikke rettere, end at naar det høje Landsting som et Slags Ud-

gangspunkt tager, hvad der i sin Tid blev foreslaaet fra Regeringens Side, nemlig 1,300,000 Kr., saa er dette jo ganske fejlagtigt, naar man samtidig lader Kreditforeningerne gaa ud af Spillet. Det er jo nemlig ganske klart, at saa snart man lader Staten indtræde i Kreditforeningernes Sted, bliver jo, naar man fastholder det samme Beløb fra Statens Side, derved det Antal Lodder, der oprettes om Aaret, i tilsvarende Grad formindsket, saa man er, saa snart man lader Staten træde til som Giver af det fulde Laan, nødt til at anvende et større Beløb aarlig, end man oprindeligt havde tænkt sig, naar man da ellers tænker sig at gøre Forsøget i lignende Omfang. Og naar man overhovedet vil frem ad denne Vej og vil have gjort et Forsøg, som skal give et Grundlag for fremtidigt Arbejde, synes jeg ikke, man kan have et stort mindre Antal Lodder, end der oprindeligt var Tale om, noget over 1,000 Lodder aarlig. Naa, dette Punkt antager jeg nok heller ikke bliver vanskeligt at komme over, naar man ellers kan komme til Rette om det øvrige, og hvad Revisionen om 5 Aar angaar, som er indsat af Landstinget, skønner jeg heller ikke, at det vil være vanskeligt at komme over dette Punkt. Man har da ogsaa fra dette Tings Side kun bestemt det Beløb, der skal anvendes, for 5 Aar, i den Mening, at man saa senere kunde komme tilbage til Sagen, og saa kommer man vel nok ud over det. Jeg ser derfor ligesom den højtærede Minister ikke rettere, end at man med nogen god Vilje maa kunne komme til et Resultat, men jeg ser heller ikke rettere, end at det høje Landsting paa væsentlige Punkter maa nærme sig dette Tings Standpunkt, selv om der ogsaa er Punkter, hvor man fra dette Tings Side maatte kunne komme det høje Landsting i Møde. I væsentlig Grad er det, som jeg allerede har fremhævet, dog nærmest en Gradsforskel, der er til Stede.

Byriel-Jensen: Den Mishandling, det foreliggende Lovforslag om Jord til Landarbejdere har faaet oppe i Landstinget, vil jeg gerne have Lov til at udtale min dybeste Misbilligelse af. Det er beklageligt, at man fra Højres Side i Landstinget har saa lidt Forstaaelse af vore Samfundsforhold, at man i den Grad er i Vildrede med Hensyn til den foreliggende Sag. De smaa Fremskridt kunne i mange Tilfælde være ret gode, men saadanne Fremskridt som det, der indeholdes i det foreliggende Forslag, er efter min Mening ikke en sur Sild værd. Hvis dette Forslag blev til